

Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (έκτο τμήμα)

της 30ής Απριλίου 2014*

«Συνδυασμένη Ονοματολογία — Δασμολογικές κλάσεις — Φάρμακα υπό την έννοια της κλάσεως 3004 — Έννοια — Διατροφικά παρασκευάσματα προοριζόμενα μόνο για εντερική χορήγηση, υπό ιατρική επίβλεψη, σε πρόσωπα που υποβάλλονται σε ιατρική αγωγή — Ποτά υπό την έννοια της διακρίσεως 2202 — Έννοια — Θρεπτικά υγρά προοριζόμενα για εντερική χορήγηση και όχι για πόση»

Στην υπόθεση C-267/13,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Hoge Raad der Nederlanden (Κάτω Χώρες) με απόφαση της 19ης Απριλίου 2013, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 15 Μαΐου 2013, στο πλαίσιο της δίκης

Nutricia NV

κατά

Staatssecretaris van Financiën,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (έκτο τμήμα),

συγκείμενο από τους A. Borg Barthet, πρόεδρο τμήματος, S. Rodin (εισηγητή) και F. Biltgen, δικαστές,

γενική εισαγγελέας: E. Sharpston

γραμματέας: A. Calot Escobar

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

- η Nutricia NV, εκπροσωπούμενη από τον B. Boersma, adviseur,
- η Ολλανδική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τις M. Bulterman και B. Koopman,
- η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τους H. Kranenborg και B.-R. Killmann,

κατόπιν της αποφάσεως που έλαβε, αφού άκουσε τη γενική εισαγγελέα, να εκδικάσει την υπόθεση χωρίς ανάπτυξη προτάσεων,

εκδίδει την ακόλουθη

* Γλώσσα διαδικασίας: η ολλανδική.

Απόφαση

- 1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία των όρων «φάρμακα» και «ποτά», υπό την έννοια της Συνδυασμένης Ονοματολογίας που περιλαμβάνεται στο παράρτημα I του κανονισμού (ΕΟΚ) 2658/87 του Συμβουλίου, της 23ης Ιουλίου 1987, για τη Δασμολογική και Στατιστική Ονοματολογία και το Κοινό Δασμολόγιο (ΕΕ L 256, σ. 1), όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) 1549/2006 της Επιτροπής, της 17ης Οκτωβρίου 2006 (ΕΕ L 301, σ. 1· στο εξής: ΣΟ).
- 2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ της Nutricia NV (στο εξής: Nutricia) και του Staatssecretaris van Financiën (Υπουργού Οικονομικών), αφορώσας τις δεσμευτικές δασμολογικές πληροφορίες (στο εξής: ΔΔΠ) για την κατάταξη προϊόντων προοριζομένων για την εντερική διατροφή ασθενών.

Το νομικό πλαίσιο

- 3 Η κλάση 2106 της ΣΟ έχει ως εξής:
«2106 — Παρασκευάσματα διατροφής που δεν κατονομάζονται ούτε περιλαμβάνονται αλλού».
- 4 Η κλάση 2202 και οι διακρίσεις 2202 10 00, 2202 90 και 2202 90 10 της ΣΟ έχουν ως εξής:
«2202 — Νερά, στα οποία περιλαμβάνονται και τα μεταλλικά και τα αεριούχα νερά, με προσθήκη ζάχαρης ή άλλων γλυκαντικών ή αρωματισμένα, και άλλα μη αλκοολούχα ποτά, με εξαίρεση τους χυμούς φρούτων ή λαχανικών της κλάσης 2009:
2202 10 00 — Νερά, στα οποία περιλαμβάνονται και τα μεταλλικά και τα αεριούχα νερά, με προσθήκη ζάχαρης ή άλλων γλυκαντικών ή αρωματισμένα
2202 90 — Άλλα:
2202 90 10 — — Που δεν περιέχουν προϊόντα των κλάσεων 0401 έως 0404 ή λιπαρές ύλες που προέρχονται από προϊόντα των κλάσεων 0401 έως 0404
— — Άλλα, περιεκτικότητας κατά βάρος σε λιπαρές ύλες που προέρχονται από τις κλάσεις 0401 ως 0404».
- 5 Το κεφάλαιο 22 της ΣΟ, το οποίο περιέχεται στο δεύτερο τμήμα της, τιτλοφορείται «Ποτά, αλκοολούχα υγρά και ξίδι» και προβλέπει στη σημείωση 1 τα εξής:
«Το κεφάλαιο αυτό δεν περιλαμβάνει:
[...]
ε) τα φάρμακα των κλάσεων 3003 ή 3004».
- 6 Ο κανονισμός (ΕΟΚ) 184/89 της Επιτροπής, της 25ης Ιανουαρίου 1989, για κατάταξη εμπορευμάτων στη συνδυασμένη ονοματολογία (ΕΕ L 23, σ. 19), ορίζει ότι το εμπόρευμα της διακρίσεως 2202 90 10 περιλαμβάνει τα ακόλουθα προϊόντα:
«Υγρό παρασκεύασμα που περιέχει καζεϊνικά άλατα νατρίου και ασβεστίου, πρωτεΐνες σόγιας, λεκιθίνη σόγιας, λάδι καλαμποκιού, λάδι σόγιας, τριγλυκερίδια μέσης αλύσου, μαλτοδεξτρίνες, μεταλλικά στοιχεία, βιταμίνες και νερό, κατάλληλο επίσης να χορηγηθεί μέσω του εντερικού σωλήνα».

7 Ο διακρίσεις 3004, 3004 50 και 3004 50 10 της ΣΟ έχουν ως εξής:

«3004 Φάρμακα (με εξαίρεση τα προϊόντα των κλάσεων 3002, 3005 ή 3006) που αποτελούνται από προϊόντα αναμειγμένα ή μη αναμειγμένα, παρασκευασμένα για θεραπευτικούς ή προφυλακτικούς σκοπούς, που παρουσιάζονται με μορφή δόσεων (στα οποία περιλαμβάνονται και εκείνα που προορίζονται να χορηγηθούν διαδερμικά) ή είναι συσκευασμένα για τη λιανική πώληση:

[...]

3004 50 — Άλλα φάρμακα που περιέχουν βιταμίνες ή άλλα προϊόντα της κλάσης 2936

3004 50 10 — Συσκευασμένα για τη λιανική πώληση».

8 Το κεφάλαιο 30 της ΣΟ, το οποίο περιέχεται στο δεύτερο τμήμα της, τιτλοφορείται «Φαρμακευτικά προϊόντα» και ορίζει στη σημείωση 1 τα εξής:

«Το κεφάλαιο αυτό δεν περιλαμβάνει:

α) τα διαιτητικά τρόφιμα, εμπλουτισμένα τρόφιμα, τρόφιμα για διαβητικούς, συμπληρωματικά τρόφιμα, τονωτικά ποτά και μεταλλικά νερά, άλλα από τα ενδοφλέβια διατροφικά παρασκευάσματα [...].»

9 Η συμπληρωματική σημείωση 1 του εν λόγω κεφαλαίου 30 ορίζει τα εξής:

«Ο κωδικός 3004 περιλαμβάνει φυτοθεραπευτικά παρασκευάσματα και παρασκευάσματα με βάση τις ακόλουθες δραστικές ουσίες: βιταμίνες, ανόργανες ουσίες, απαραίτητα αμινοξέα ή λιπαρά οξέα σε συσκευασίες για τη λιανική πώληση. Τα παρασκευάσματα αυτά κατατάσσονται στην κλάση 3004 εάν στην ετικέτα, στη συσκευασία ή στις συνοδευτικές οδηγίες χρήσεως αναγράφονται τα ακόλουθα στοιχεία:

α) οι καθορισμένες ασθένειες, αδιαθεσίες ή συμπτώματά τους για τα οποία γίνεται χρήση του προϊόντος·

β) η συγκέντρωση σε δραστική ουσία ή ουσίες που περιέχεται ή περιέχονται·

γ) η δοσολογία και

δ) ο τρόπος λήψεως ή χορήγησης.

Στον κωδικό αυτό περιλαμβάνονται ομοιοπαθητικά φαρμακευτικά παρασκευάσματα όταν αυτά πληρούν τους προαναφερόμενους όρους των στοιχείων α', γ' και δ'.

Όσον αφορά τα παρασκευάσματα με βάση βιταμίνες, ανόργανες ουσίες, απαραίτητα αμινοξέα ή λιπαρά οξέα, η περιεκτικότητα σε μία από τις παραπάνω ουσίες στη συνιστώμενη ημερήσια δόση, που αναφέρεται στην ετικέτα, πρέπει να είναι σημαντικά μεγαλύτερη από τη συνιστώμενη ημερήσια δόση για τη διατήρηση της καλής κατάστασης του οργανισμού και της υγείας.»

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

10 Στις 10 Μαΐου 2007 η Nutricia ζήτησε από τον έφορο της αρμόδιας φορολογικής υπηρεσίας (στο εξής: έφορος) να της παράσχει πέντε ΔΔΠ για πέντε διαφορετικά είδη προϊόντων προοριζομένων για τη διατροφή ασθενών με σωλήνα (στο εξής: επίμαχα προϊόντα). Στην αίτησή της, η εταιρία αυτή πρότεινε την κατάταξη των εν λόγω προϊόντων στη διάκριση 3004 50 10 της ΣΟ.

- 11 Στις 28 Αυγούστου 2007 ο έφορος χορήγησε στη Nutricia τις ζητηθείσες ΔΔΠ, με τις οποίες τα επίμαχα προϊόντα κατατάσσονται στη διάκριση 2202 90 10 της ΣΟ. Στις ΔΔΠ αυτές, η περιγραφή των εν λόγω προϊόντων είναι η ακόλουθη:

«Υγρό παρασκεύασμα ανοικτού καφέ χρώματος, και συγκεκριμένα προϊόν διατροφής με σωλήνα για τη διαιτητική θεραπεία του συνδεδεμένου με ασθένεια υποσιτισμού το οποίο, βάσει ενδείξεως, είναι δυνατό να χορηγηθεί σε ασθενείς μόνον υπό ιατρική επίβλεψη.

Το υγρό παρασκεύασμα περιέχει μεταξύ άλλων πρωτεΐνες, βιταμίνες, υδατάνθρακες, λίπη, διατροφικές ίνες και ανόργανες ουσίες.

Το υγρό παρασκεύασμα δεν περιέχει λιπαρές ουσίες προερχόμενες από γάλα και η κατά βάρος περιεκτικότητα σε σακχαρόζη (στην οποία περιλαμβάνεται ιμβερτοποιημένο σάκχαρο ή ισογλυκόζη που μετρείται σε σακχαρόζη) είναι < 0,1 %.

Το υγρό παρασκεύασμα προορίζεται για λιανική πώληση, συνοδεύεται από οδηγίες χρήσεως σε πλείονες γλώσσες και είναι συσκευασμένο σε συνθετικό σάκο περιεκτικότητας 500 ml, εφοδιασμένο με ειδική σύνδεση για σωλήνα.»

- 12 Για να δικαιολογήσει την εν λόγω κατάταξη, ο έφορος επισήμανε ότι η κατάταξη αυτή «καθορίζεται από τους γενικούς κανόνες 1 και 6 για την ερμηνεία της [ΣΟ], από τη νομική σημείωση 1, στοιχείο α', του κεφαλαίου 30, καθώς και από το κείμενο των κωδικών ΣΟ 2202, 2202 90 και 2202 90 10 (βλ. την απόφαση του Δικαστηρίου [Krnings, C-130/02, EU:C:2004:122]). Κανονισμός (ΕΟΚ) 184/89 [...]. Εργαστηριακή εξέταση της 15ης Αυγούστου 2007 [...]».
- 13 Αφού ο έφορος επικύρωσε τις ΔΔΠ, κατόπιν διοικητικής προσφυγής της Nutricia, η εταιρία αυτή προσέφυγε ενώπιον του Rechtbank te Haarlem (πρωτοδικείου της περιφέρειας του Haarlem), το οποίο έκρινε αβάσιμη την προσφυγή με απόφαση της 2ας Ιουνίου 2009. Η Nutricia άσκησε έφεση ενώπιον του Gerechtshof te Amsterdam (εφετείου του Άμστερνταμ), το οποίο επικύρωσε την εν λόγω απόφαση με την απόφαση της 28ης Απριλίου 2011. Τέλος, η Nutricia άσκησε αναίρεση κατά της αποφάσεως αυτής ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου.
- 14 Το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι, κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου, είναι καθοριστικής σημασίας, προκειμένου ένα προϊόν να καταταγεί στην κλάση 3004, να έχει το προϊόν αυτό θεραπευτικές ή προφυλακτικές ιδιότητες ή χαρακτηριστικά των οποίων η επίδραση επικεντρώνεται σε συγκεκριμένες λειτουργίες του ανθρώπινου οργανισμού ή να είναι δυνατό να χρησιμοποιηθεί για την πρόληψη ή τη θεραπεία ασθένειας ή παθήσεως. Δεδομένου ότι τα επίμαχα προϊόντα έχουν επίδραση στη θεραπεία και στην πρόληψη του υποσιτισμού που επέρχεται κατόπιν ασθένειας, δεν πρέπει, κατά συνέπεια, να καταταγούν στην κλάση αυτή. Εντούτοις το αιτούν δικαστήριο εκφράζει αμφιβολίες ως προς το συμπέρασμα αυτό.
- 15 Συγκεκριμένα, το εν λόγω δικαστήριο διαπιστώνει ότι τα επίμαχα προϊόντα δεν προορίζονται προς πόση, πράγμα το οποίο εμποδίζει την κατάταξή τους στην κλάση 2202. Επιπλέον, τα προϊόντα αυτά προορίζονται αποκλειστικώς και μόνο για χορήγηση σε πρόσωπα τα οποία, λόγω ασθένειας ή παθήσεως, υπόκεινται σε ιατρική αγωγή και χορηγούνται στο πλαίσιο της ασθένειας ή της παθήσεως αυτής, μέσω γαστρικού σωλήνα. Υπογραμμίζει ότι από τη νομολογία του δικαστηρίου προκύπτει ότι η «χορήγηση διά τεχνητής οδού» των προϊόντων τα οποία, λόγω των αντικειμενικών χαρακτηριστικών ή ιδιοτήτων τους, προορίζονται, ως εκ της φύσεώς τους, για ιατρική χρήση συνεπάγεται ότι η κατάταξή τους πρέπει να γίνει στην κλάση 3004.

16 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Hoge Raad der Nederlanden, αμφιβάλλοντας όσον αφορά την ορθή ερμηνεία της ΣΟ, αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

- «1) Πρέπει ο όρος “φάρμακο”, υπό την έννοια της κλάσεως 3004 της ΣΟ, να ερμηνευθεί κατά τέτοιο τρόπο ώστε να περιλαμβάνει επίσης τα διατροφικά παρασκευάσματα, όπως τα [επίμαχα προϊόντα], που προορίζονται μόνο για εντερική χορήγηση (μέσω γαστρικού σωλήνα) υπό ιατρική επίβλεψη σε άτομα τα οποία, λόγω ασθένειας ή παθήσεως, υποβάλλονται σε ιατρική αγωγή και στα οποία, στο πλαίσιο της καταπολεμήσεως της εν λόγω ασθένειας ή παθήσεως, χορηγούνται τα προϊόντα αυτά για την καταπολέμηση ή την πρόληψη του υποσιτισμού;
- 2) Πρέπει ο όρος “ποτά”, υπό την έννοια της κλάσεως 2202 της ΣΟ, να ερμηνευθεί κατά τέτοιο τρόπο ώστε να περιλαμβάνει τα υγρά τρόφιμα, όπως τα επίμαχα προϊόντα, που δεν προορίζονται προς πόση αλλά προς εντερική χορήγηση (μέσω γαστρικού σωλήνα);»

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

Επί του πρώτου ερωτήματος

- 17 Με το πρώτο ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ’ ουσίαν, να διευκρινισθεί αν η δασμολογική κλάση 3004 της ΣΟ έχει την έννοια ότι ο όρος «φάρμακα», κατά την κλάση αυτή, περιλαμβάνει τα διατροφικά παρασκευάσματα που προορίζονται μόνο για εντερική χορήγηση, υπό ιατρική επίβλεψη, σε πρόσωπα στα οποία παρέχεται ιατρική φροντίδα, εφόσον, στο πλαίσιο της καταπολεμήσεως της ασθένειας ή της παθήσεώς τους, η χορήγηση αυτή σκοπεί στην πρόληψη ή στην καταπολέμηση του υποσιτισμού των εν λόγω προσώπων.
- 18 Προκειμένου να δοθεί απάντηση στο ερώτημα αυτό, υπενθυμίζεται ότι η κλάση 3004 ΣΟ περιλαμβάνει τα «[φ]άρμακα [...] που αποτελούνται από προϊόντα αναμειγμένα ή μη αναμειγμένα, παρασκευασμένα για θεραπευτικούς ή προφυλακτικούς σκοπούς, που παρουσιάζονται με μορφή δόσεων [...] ή είναι συσκευασμένα για τη λιανική πώληση».
- 19 Επισημαίνεται κατ’ αρχάς ότι, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, χάριν της ασφάλειας δικαίου και προς διευκόλυνση των ελέγχων, το αποφασιστικό κριτήριο για τη δασμολογική κατάταξη των εμπορευμάτων πρέπει κατά κανόνα να αναζητείται στα αντικειμενικά τους χαρακτηριστικά και στις αντικειμενικές τους ιδιότητες, όπως ορίζονται στην οικεία κλάση της ΣΟ και στις σημειώσεις των τμημάτων ή των κεφαλαίων της [βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις Thyssen Haniel Logistic, C-459/93, EU:C:1995:160, σκέψη 8 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία, καθώς και TNT Freight Management (Amsterdam), C-291/11, EU:C:2012:459, σκέψη 30].
- 20 Συναφώς, το Δικαστήριο έχει απαντήσει επανειλημμένως σε ερωτήματα αφορώντα την ερμηνεία του όρου «φάρμακα» από πλευράς της κατατάξεως των εμπορευμάτων στη ΣΟ. Κατά πάγια νομολογία, για την κατάταξη προϊόντων στο κεφάλαιο 30 της ΣΟ, πρέπει να διερευνάται αν τα προϊόντα αυτά έχουν σαφώς καθορισμένες θεραπευτικές ή προφυλακτικές ιδιότητες ή χαρακτηριστικά, η επίδραση των οποίων επικεντρώνεται σε συγκεκριμένες λειτουργίες του ανθρωπίνου οργανισμού, ή, ακόμη, αν είναι δυνατό να χρησιμοποιηθούν για την πρόληψη ή τη θεραπεία ασθένειας ή παθήσεως. Ακόμη και όταν το οικείο προϊόν δεν έχει ίδια θεραπευτική επίδραση, αλλά είναι δυνατό να χρησιμοποιηθεί για την πρόληψη ή τη θεραπεία ασθένειας ή παθήσεως, πρέπει, στο μέτρο που προορίζεται ειδικώς για μια τέτοια χρήση, να θεωρείται ως παρασκευασθέν για θεραπευτικές χρήσεις [βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση TNT Freight Management (Amsterdam), EU:C:2012:459, σκέψεις 40 και 42].

- 21 Από τη νομολογία που υπομνήσθηκε στις δύο προηγούμενες σκέψεις προκύπτει ότι ο προορισμός του προϊόντος μπορεί να αποτελεί αντικειμενικό κριτήριο για την κατάταξη, εφόσον είναι συμφυής με το εν λόγω προϊόν, ο συμφυής δε αυτός χαρακτήρας πρέπει να μπορεί να εκτιμηθεί με γνώμονα τα αντικειμενικά χαρακτηριστικά και τις αντικειμενικές ιδιότητες του προϊόντος αυτού (βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση Krings, EU:C:2004:122, σκέψη 30 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία). Κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου, το προϊόν το οποίο, λόγω των αντικειμενικών του χαρακτηριστικών και ιδιοτήτων, είναι φύσει προορισμένο για ιατρική χρήση μπορεί να καταταγεί στο κεφάλαιο 30 της ΣΟ [βλ. αποφάσεις Thyssen Haniel Logistic, EU:C:1995:160, σκέψη 14, και TNT Freight Management (Amsterdam), EU:C:2012:459, σκέψη 41].
- 22 Προσθετόν ότι το Δικαστήριο έχει κρίνει, στηριζόμενο στο γράμμα της κλάσεως 3004, ότι το γεγονός ότι τα προϊόντα αυτά παρουσιάζονται υπό τη μορφή δόσεων ή είναι συσκευασμένα για τη λιανική πώληση συνιστά, όπως προκύπτει από το γράμμα της κλάσεως 3004, προϋπόθεση για την εφαρμογή της εν λόγω διατάξεως (βλ. διάταξη Juers Pharma, C-40/06, EU:C:2007:2, σκέψη 23 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 23 Επιβάλλεται επίσης η υπόμνηση ότι η αναγνώριση ή μη ασθενείας σε νομοθέτημα της Ένωσης πέραν αυτών που αφορούν την κατάταξη στη ΣΟ δεν έχει καθοριστική σημασία για την κατάταξη προϊόντος στην κλάση 3004 της ΣΟ (βλ., υπό την έννοια αυτή, διάταξη SmithKline Beecham, C-206/03, EU:C:2005:31, σκέψη 44).
- 24 Στην υπόθεση της κύριας δίκης, από τη δικογραφία που έχει στη διάθεσή του το Δικαστήριο προκύπτει ότι τα επίμαχα προϊόντα χρησιμοποιούνται για διατροφή με σωλήνα η οποία σκοπεί στη θεραπεία του υποσιτισμού που συνδέεται με ασθένειες ή παθήσεις και ότι πρέπει να χορηγούνται στους ασθενείς υπό ιατρική επίβλεψη και διά της εντερικής οδού. Συνεπώς, τα προϊόντα αυτά προορίζονται για χρήση στο πλαίσιο της προληψείας ή της θεραπείας μιας ασθενείας ή μιας παθήσεως και προορίζονται φύσει για ιατρική χρήση.
- 25 Επιβάλλεται επίσης η υπόμνηση ότι η συμπληρωματική σημείωση της κλάσεως 3004 διευκρινίζει σαφώς ότι η κλάση αυτή περιλαμβάνει φυτοθεραπευτικά παρασκευάσματα και παρασκευάσματα με βάση δραστικές ουσίες (βιταμίνες, ανόργανες ουσίες, απαραίτητα αμινοξέα ή λιπαρά οξέα) συσκευασμένα για τη λιανική πώληση, τα οποία πρέπει να κατατάσσονται στην κλάση αυτή αν στην ετικέτα ή στη συσκευασία αναγράφονται ορισμένα στοιχεία σχετικά με το οικείο προϊόν.
- 26 Είναι βεβαίως αληθές ότι η σημείωση 1, στοιχείο α', του κεφαλαίου 30 της ΣΟ, η οποία αποκλείει από το κεφάλαιο αυτό τα παρασκευάσματα και τα συμπληρώματα διατροφής καθώς και τα ποτά, πλην των ενδοφλεβίων διατροφικών παρασκευασμάτων, συνιστά αξιόπιστο μέσο ερμηνείας της ΣΟ. Συναφώς, το Δικαστήριο έχει κρίνει ήδη επανειλημμένως ότι τόσο οι σημειώσεις που προηγούνται των κεφαλαίων του Κοινού Δασμολογίου όσο και οι επεξηγηματικές σημειώσεις του εναρμονισμένου συστήματος περιγραφής και κωδικοποίησης των εμπορευμάτων, που καταρτίστηκε από το Συμβούλιο Τελωνειακής Συνεργασίας, το οποίο μετεξελίχθηκε στον Παγκόσμιο Οργανισμό Τελωνείων, μπορούν να θεωρηθούν αξιόπιστα μέσα ερμηνείας του δασμολογίου αυτού (βλ. αποφάσεις Neckermann Versand, C-395/93, EU:C:1994:318, σκέψη 5, Société Pardo & Fils και Camicas, C-59/94 και C-64/94, EU:C:1995:326, σκέψη 10, καθώς και Wiener SI, C-338/95, EU:C:1997:552, σκέψη 11).
- 27 Πάντως, πρέπει να υπογραμμισθεί ότι οι επεξηγηματικές σημειώσεις που καταρτίστηκαν, όσον αφορά το εν λόγω εναρμονισμένο σύστημα, από τον Παγκόσμιο Οργανισμό Τελωνείων και, όσον αφορά τη ΣΟ, από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχουν ερμηνευτικό χαρακτήρα και δεν έχουν δεσμευτική νομική ισχύ (βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις DFDS, C-396/02, EU:C:2004:536, σκέψη 28, Kawasaki Motors Europe, C-15/05, EU:C:2006:259, σκέψη 37 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία, καθώς και JVC France, C-312/07, EU:C:2008:324, σκέψη 37).

- 28 Συναφώς, διαπιστώνεται ότι από το γράμμα τη σημειώσεως 1, στοιχείο α', που περιλαμβάνεται στο κεφάλαιο 30 της ΣΟ προκύπτει ότι αποκλείονται από το κεφάλαιο αυτό τα διαιτητικά τρόφιμα ή ποτά, πλην των ενδοφλεβίων διατροφικών παρασκευασμάτων, τα οποία, χωρίς να αποτελούν μέρος της καθημερινής διατροφής, χρησιμοποιούνται παρά ταύτα για αμιγώς διατροφικούς σκοπούς.
- 29 Εν προκειμένω, πρέπει να υπογραμμισθεί ότι, σύμφωνα με την περιγραφή εκ μέρους του αιτούντος δικαστηρίου, τα επίμαχα στην κύρια δίκη προϊόντα περιέχουν δραστικές ουσίες, προορίζονται για τη λιανική πώληση, συνοδεύονται από οδηγίες χρήσεως σε πλείονες γλώσσες και είναι συσκευασμένα σε συνθετικούς σάκους περιεκτικότητας 500 ml προϊόντος, εφοδιασμένους με ειδική σύνδεση για σωλήνα.
- 30 Επιπλέον, λαμβανομένων υπόψη των αντικειμενικών ιδιοτήτων των επιμάχων προϊόντων, ιδίως δε της λιανικής πωλήσεώς τους, της χρήσεώς τους σε ιατρικό περιβάλλον, καθώς και του γεγονότος ότι προορισμός τους είναι η χορήγηση σε ασθενείς, μέσω γαστρικού σωλήνα και υπό ιατρική επίβλεψη με σκοπό την πρόληψη και τη θεραπεία του υποσιτισμού που συνδέεται με ασθένειες ή παθήσεις, πρέπει να συναχθεί το συμπέρασμα ότι τα προϊόντα αυτά παρασκευάζονται για θεραπευτικούς ή προφυλακτικούς σκοπούς, υπό την έννοια της δασμολογικής κλάσεως 3004.
- 31 Συνεπώς, στο πρώτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι η δασμολογική κλάση 3004 της ΣΟ έχει την έννοια ότι ο όρος «φάρμακα», κατά την κλάση αυτή, περιλαμβάνει τα διατροφικά παρασκευάσματα που προορίζονται μόνο για εντερική χορήγηση (μέσω γαστρικού σωλήνα), υπό ιατρική επίβλεψη, σε πρόσωπα στα οποία παρέχεται ιατρική φροντίδα, εφόσον, στο πλαίσιο της καταπολεμήσεως της ασθένειας ή της παθήσεώς τους, η χορήγηση αυτή σκοπεύει στην πρόληψη ή στην καταπολέμηση του υποσιτισμού των εν λόγω προσώπων.

Επί του δευτέρου προδικαστικού ερωτήματος

- 32 Λαμβανομένης υπόψη της απαντήσεως που δόθηκε στο πρώτο ερώτημα, παρέλκει η απάντηση στο δεύτερο ερώτημα που υπέβαλε το αιτούν δικαστήριο.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 33 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (έκτο τμήμα) αποφαινεται:

Η δασμολογική κλάση 3004 της Συνδυασμένης Ονοματολογίας που περιλαμβάνεται στο παράρτημα I του κανονισμού (ΕΟΚ) 2658/87 του Συμβουλίου, της 23ης Ιουλίου 1987, για τη Δασμολογική και Στατιστική Ονοματολογία και το Κοινό Δασμολόγιο, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) 1549/2006 της Επιτροπής, της 17ης Οκτωβρίου 2006, έχει την έννοια ότι ο όρος «φάρμακα», κατά την κλάση αυτή, περιλαμβάνει τα διατροφικά παρασκευάσματα που προορίζονται μόνο για εντερική χορήγηση (μέσω γαστρικού σωλήνα), υπό ιατρική επίβλεψη, σε πρόσωπα στα οποία παρέχεται ιατρική φροντίδα, εφόσον, στο πλαίσιο της καταπολεμήσεως της ασθένειας ή της παθήσεώς τους, η χορήγηση αυτή σκοπεύει στην πρόληψη ή στην καταπολέμηση του υποσιτισμού των εν λόγω προσώπων.

(υπογραφές)